

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษา โรงเรียนวัดท่าใหม่ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การระดมสมอง และการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การนำเสนอข้อมูลโดยใช้การบรรยายเชิงคุณภาพ จำแนกตามขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ 2) ผลการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ผลการทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก 4) ผลการประเมินผลการทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม ณ โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโง่ง พบว่า มีสภาพปัญหาและความต้องการใกล้เคียงกันมาก จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม ดังนี้

1. การศึกษาสภาพบริบททั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก

จากสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยได้ไปสังเกตในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า บุคลากรมีไม่เพียงพอ จำนวนครูมีไม่ครบชั้น นักเรียนบางห้องต้องเรียนรวมกัน สภาพการบริหารงานต่างๆไม่เป็นระบบ ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูมีภาระงานมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ และจากผลการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ในปี พ.ศ. 2547 มาตรฐานด้านผู้เรียนยังต้องปรับปรุง จึงนำสภาพปัญหาที่ได้มารวบรวมและสรุปผลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก

2. จัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาโดยผู้วิจัย และใช้ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เนื่องจาก ครูมีภาระงานมาก บางครั้งต้องสอนรวม 2 ห้องเรียน โรงเรียนไม่มีครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนโดยตรง และครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการเพิ่มภาระงานมาก การดำเนินงานค่อนข้างยุ่งยาก มีเอกสารหลักฐาน เครื่องมือในการดำเนินงานมากเกินไป และเครื่องมือบางอย่างไม่เหมาะกับการนำมาใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก

เมื่อทราบสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กแล้ว ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียนของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ทุกฝ่ายมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ดี ถ้านำมาใช้ในโรงเรียนจะเกิดประโยชน์ทั้งกับครูและนักเรียน คือนักเรียนจะได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง และครูสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ตรงตามสาเหตุ ผู้ปกครองรู้สึกอุ่นใจ เชื่อมั่น และไว้วางใจในการนำบุตรหลานมาเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมสนทนากลุ่มจึงร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาโดยการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก

การปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ร่างการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กและคู่มือ ครั้งที่ 2 ประชุมวิพากษ์การปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กและคู่มือ ก่อนนำไปทดลองปฏิบัติ

ครั้งที่ 1 ร่างการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548 ณ ห้องพักครู โรงเรียนวัดท่าใหม่

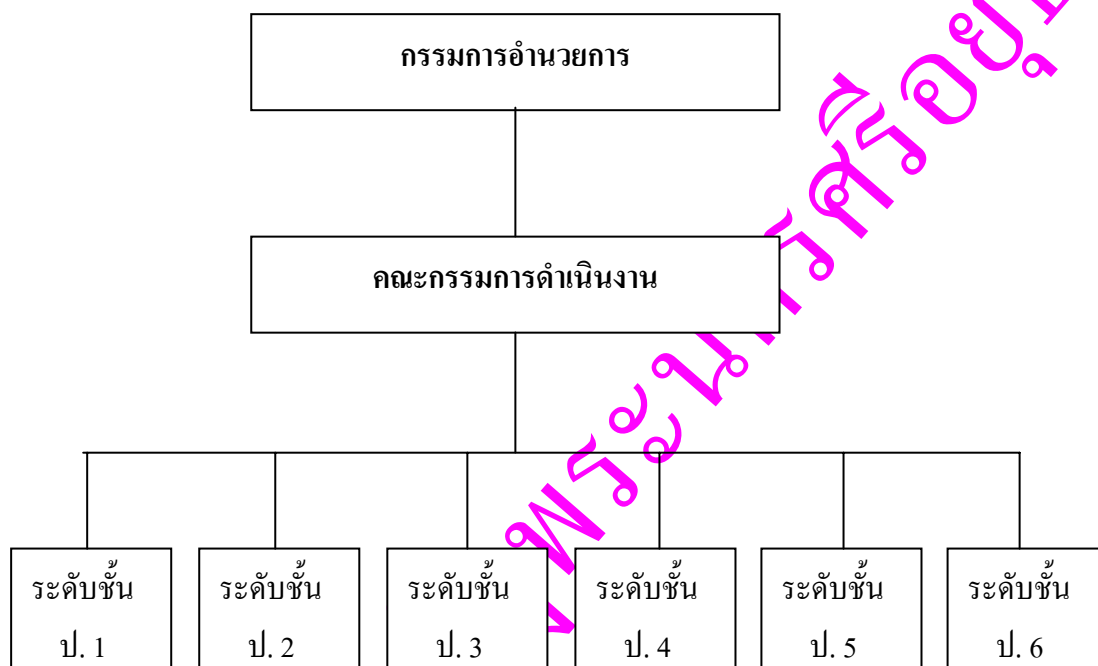
การร่างการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการระดมสมอง 6 คน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลก่อนดำเนินการ ผู้เกี่ยวข้องให้การรับรองและยอมรับในการแก้ปัญหาด้วยการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน
2. ขึ้นปฏิบัติตามแผน
3. ขึ้นกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

1. ขั้นเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการและการกำหนดบทบาทหน้าที่

ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการปรับโครงสร้างคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดง โครงสร้างคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คณะกรรมการ	บุคลากร	บทบาทหน้าที่
1. กรรมการอำนวยการ	ผู้บริหาร โรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ และจัดประชุม จัดเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ นิเทศ ติดตาม กำกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. คณะกรรมการดำเนินงาน	ครูที่ปรึกษา	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหา บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งกรรมการประสานงาน

1.2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติงานผู้บริหาร วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของ โดยใช้แบบสำรวจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่างๆของโรงเรียนที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียน และข้อเสนอแนะของครูรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ แผนปฏิบัติงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แผนปฏิบัติงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก

กิจกรรม	งบประมาณ	ระยะเวลา					ผู้รับผิดชอบ
		2548		2549			
		พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
1. แต่งตั้งคณะกรรมการ							-ผู้บริหาร โรงเรียน
2. วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียน							-ผู้บริหาร และครูทุกคน
3. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน							-ผู้บริหารและ ครูทุกคน
4. จัดทำเอกสาร							-ผู้บริหารและ ครูทุกคน
5. จัดประชุมครูสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน							-ผู้บริหาร โรงเรียน
6. รู้จักเรียนเป็นรายบุคคล							-ครูที่ปรึกษา
7. คัดกรองนักเรียนและสรุปผล							-ครูที่ปรึกษา
8. จัดกิจกรรมโฮมรูมและสรุปผล							-ครูที่ปรึกษา
9. จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา							-ครูที่ปรึกษา
10. จัดประชุมผู้ปกครอง							-ผู้บริหารและ ครูที่ปรึกษา

แผนปฏิบัติงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก (ต่อ)

กิจกรรม	งบประมาณ	ระยะเวลา					ผู้รับผิดชอบ
		2548		2549			
		พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
11.ส่งต่อนักเรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือ (ภายใน)และติดตามผล							-ครูที่ปรึกษา
12.ส่งต่อภายนอก							-ผู้บริหาร
13.จัดทำสรุปรายงานการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน							-ครูที่ปรึกษา
14.ประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงาน							-ผู้บริหาร
15.สรุปผล จัดทำข้อมูลสารสนเทศระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน							-ผู้บริหาร
16.รายงานผลการปฏิบัติงาน							-ผู้บริหาร

2. ปฏิบัติตามแผน

ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังจากที่ได้ร่วมกันพิจารณา ปรับปรุงเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือ สำหรับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้กับการนำไปใช้ โดยปรับปรุงจากของเดิมที่โรงเรียนได้จัดทำไว้และจากเครื่องมือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุขภาพจิต. 2544ก : 15)

ผลการปรับปรุงเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือสำหรับการดำเนินงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กมี 10 รายการ ดังนี้

1. ระเบียบสะสม
2. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก
3. แบบบันทึกการคัดกรองนักเรียนระดับชั้นเรียน
4. แบบบันทึกกิจกรรมโฮมรูม
5. แบบบันทึกการสอนซ่อมเสริม
6. แบบบันทึกสรุปผลการจัดประชุมผู้ปกครอง
7. แบบบันทึกการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
8. แบบบันทึกการส่งต่อ
9. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

1. แบบบันทึกข้อมูลสารสนเทศระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาดำเนินการจัดทำระเบียบสะสม โดยเก็บรายละเอียดข้อมูลของนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

1.2 การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ปกติ

2.1.2 กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของนักเรียน

1.3 การส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาเบื้องต้นพร้อมทั้งจัดกิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง และกิจกรรมสอนซ่อมเสริม

1.5 การส่งต่อนักเรียน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1.5.1 การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

1.5.2 การส่งต่อภายนอก ในกรณีที่ปัญหาของนักเรียนรุนแรงหรือโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้

3. กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ดำเนินการดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานเสนอผู้บริหาร
2. ผู้บริหารประชุมพิจารณารายงานการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ

ช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3. ผู้บริหาร นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผลการทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก

การนำการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กไปทดลองปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำคู่มือการปฏิบัติงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กให้กับผู้บริหารโรงเรียนวัดท่าใหม่เพื่อนำไปปฏิบัติในโรงเรียนในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 และเข้าไปเก็บข้อมูลการทดลองปฏิบัติ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นในการทดลองปฏิบัติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะรวม 2 ครั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ โรงเรียนวัดท่าใหม่

ผู้วิจัยได้ติดตามการทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนวัดท่าใหม่ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามคู่มือการปฏิบัติงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้บริหารดำเนินการจัดประชุมครู เพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานและตกลงแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการและการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการจัดทำเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือควบคู่กันไป การดำเนินงานดังกล่าวช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานจากเดิมที่ครูเคยดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปตามบทบาทหน้าที่ไม่มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน หันมาให้ความสำคัญกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะการเตรียมการและการ

วางแผนการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการตามความเหมาะสมและปรับบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมความคล่องตัวในการดำเนินงานและลดภาระงานของครู ทำให้ครูเกิดเจตนาที่ดีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มองเห็นแนวทางการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ ครู และผู้บริหารที่กล่าวว่า “...การแต่งตั้งคณะกรรมการ ทำให้การดำเนินงานเป็นระบบ และดูน่าเชื่อถือขึ้น...” (อภิญา อ่อนจริง. สัมภาษณ์. 2548) “...พอเห็นโครงสร้างการดำเนินงาน ทำให้เขาใจขึ้นเพราะเราไม่ได้ทำคนเดียว ต้องทำร่วมมือกันทุกคน...” (เพลิน อ่อนแก้ว. สัมภาษณ์. 2548) “...มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ดี ทำให้มีความชัดเจนในการทำงานยิ่งขึ้น...” (ประยงค์ รื่นภาคเพชร. สัมภาษณ์. 2548) ในการจัดทำเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือ ดำเนินการหลังจากมีการพิจารณาปรับปรุง เอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือการดำเนินงานจากคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการจัดทำเอกสาร หลักฐานคือระเบียบสะสม และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียน พิจารณาข้อมูลจากระเบียบสะสมและร่วมกันกำหนดเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน การส่งเสริมนักเรียน ใช้แบบบันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูม และแบบบันทึกการประชุมผู้ปกครอง การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ใช้แบบบันทึกการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา การส่งต่อ ใช้แบบบันทึกการส่งต่อ ซึ่งการดำเนินการปรับและจัดทำเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือในการดำเนินงานครูและผู้บริหารกล่าวว่า “...มีเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือช่วยให้ครูทำงานได้สะดวกและง่ายขึ้น...” (เพลิน อ่อนแก้ว. สัมภาษณ์. 2548) “...เอกสารน้อยลง ครูก็ลดภาระงานไปได้มาก...” (สุนทร นิ่มนวล. สัมภาษณ์. 2548) “...เครื่องมือบางอย่าง เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การดำเนินงานค่อนข้างยุ่งยากถ้านำมาใช้จะเพิ่มภาระงานให้ครูอีก...” (อภิญา อ่อนจริง. สัมภาษณ์. 2548) 2) การปฏิบัติตามแผน ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ โดยเริ่มจากองค์ประกอบที่ 1 คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวในระเบียบสะสม พร้อมกับออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูล การดำเนินการยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากเพิ่งเปิดเรียน ครูยังมีภาระงานด้านอื่นอยู่ จึงดำเนินการได้ยังไม่มาก ข้อมูลนักเรียนยังได้ไม่ครบ จึงส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการคัดกรองนักเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาได้ เนื่องจากการคัดกรองนักเรียนต้องอาศัยข้อมูลในการดำเนินการจากระเบียบสะสม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารถึงการปฏิบัติตามแผนกล่าวว่า “...การจัดทำระเบียบสะสมเป็น

สิ่งสำคัญ ต้องจัดทำอย่างละเอียดรอบคอบ จึงต้องใช้เวลาในการจัดทำนานเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด...” (อภิญา อ่อนจริง. สัมภาษณ์. 2548) “...การเยี่ยมบ้าน ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น แต่ครูไม่ค่อยมีเวลา...” (เพลิน อ่อนแก้ว. สัมภาษณ์. 2548) 3)การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน ยังไม่ได้ดำเนินการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร กล่าวว่า “...การกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของครูเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะทำให้ครูเกิดการตื่นตัวและพัฒนางานอยู่เสมอ แต่ผู้บริหารมีภาระงานมากทั้งทำหน้าที่บริหารและทำหน้าที่เป็นผู้สอนจึงไม่มีเวลากำกับ ติดตาม ในช่วงนี้แต่ที่สังเกตเห็น ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานดีทุกคน...” (อภิญา อ่อนจริง. สัมภาษณ์. 2548)

สรุปการติดตามการทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครั้งที่ 1 พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 แล้ว แต่ยังไม่ครบทุกกิจกรรมเนื่องจากโรงเรียนเพิ่งเปิดเรียน การดำเนินงานเพิ่งเป็นการเริ่มต้น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารและครูมีภาระงานมาก ทำให้การดำเนินงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนค่อนข้างล่าช้า

ครั้งที่ 2 วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พบว่า การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดท่าใหม่มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ มีเอกสารคำสั่งการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปรากฏ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน และดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดทำระเบียบสะสมที่มีข้อมูลของนักเรียน ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เสร็จสมบูรณ์เกือบทุกชั้นเรียน มีการดำเนินการคัดกรองนักเรียนโดยแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา พร้อมกับจัดทำแบบบันทึกการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนไว้เป็นหลักฐานซึ่งการคัดกรองและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นการดำเนินงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ และต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องจึงอยู่ระหว่างการดำเนินการ อภิญา อ่อนจริง ผู้บริหารโรงเรียนกล่าวว่า “...การคัดกรองนักเรียน ต้องพิจารณาให้รอบคอบไม่อย่างนั้นอาจส่งผลกระทบต่อนักเรียน...” สอดคล้องกับประยงค์ รื่นภาคเพชร ที่กล่าวว่า “...การแก้ไขปัญหานักเรียน บางครั้งครูคนเดียวแก้ปัญหาไม่ได้ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือด้วย...” การส่งเสริมนักเรียน ได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้ด้วย และได้จัดทำบันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูมไว้เป็นหลักฐานการส่งต่อมีการจัดทำเอกสารสำหรับการดำเนินงาน แต่ยังไม่มีการส่งต่อเนื่องจากปัญหาของ

นักเรียนที่พบเป็นปัญหาที่ครูที่ปรึกษาสามารถแก้ไขเองได้ การกำกับ ติดตาม ประเมินและ รายงาน ผู้บริหารได้ดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยประชุมพิจารณารายงานการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา เพื่อขอ ทราบปัญหาและจุดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการพัฒนาร่วมกัน แต่ เนื่องจากผู้บริหารมีภาระงานมากการประชุมติดตามผลการดำเนินงานจึงทำได้เพียงครั้งเดียว แต่ก็ ได้พบปัญหาและข้อเสนอแนะของครูที่ปรึกษา ที่จะนำมาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังนี้

“...การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรจะเริ่มตั้งแต่เปิดเรียนภาคแรก จะทำ ให้สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น...” (เพลิน อ่อนแก้ว, สัมภาษณ์, 2549) “...การไป เยี่ยมบ้านนักเรียนผู้ปกครองมักไม่ค่อยให้ข้อมูลที่แท้จริง เพราะกลัวว่าจะส่งผลกระทบต่อ นักเรียน ควรจัดประชุมชี้แจงผู้ปกครองก่อนดำเนินการ...” (สุนทร นิมมาว, สัมภาษณ์, 2549)

สรุปผล การติดตามการทดลองปฏิบัติครั้งที่ 2 โรงเรียนวัดท่าใหม่ดำเนินการตามการ ปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 3 ขั้นตอนคือ การเตรียมการและการวางแผนดำเนินการ การ ปฏิบัติตามแผน และการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน แต่มีบางขั้นตอนยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากมีปัญหา และอุปสรรคในเรื่องเวลาและภาระงานของครู เสนอแนะให้มีการจัดประชุม ชี้แจงผู้ปกครองก่อนดำเนินงาน และควรทดลองปฏิบัติตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1

ขั้นที่ 4 ผลการประเมินการทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับ โรงเรียนขนาดเล็ก

การประเมินผล เพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการจัดประชุมสรุปผลการ ดำเนินงาน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหาร 3 คน ครู 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2549 ณ โรงเรียนวัดท่าใหม่ ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ตามเวลาที่กำหนดตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 ถึงวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2549 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การเตรียมการและการวางแผนงาน โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการวางแผนการดำเนินงาน จัดทำแผนการปฏิบัติงาน และ ปฏิทินปฏิบัติงาน ช่วยให้ครูทำงานได้ง่ายและสะดวกขึ้นเพราะครูรู้บทบาทหน้าที่ รุ้หมาย กำหนดการในการปฏิบัติงาน มองเห็นทิศทางในการดำเนินงานได้ชัดเจนขึ้น หากครูเข้าใจใน

บทบาทหน้าที่ เข้าใจในกระบวนการดำเนินงานเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 การปฏิบัติตามแผน โรงเรียนมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ตามองค์ประกอบ ทั้ง 5 ประการของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยนำเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือที่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กมาใช้ ทำให้ครูรู้จักนักเรียนดียิ่งขึ้น มีการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา มีการส่งเสริม นักเรียนได้ตรงตามความสามารถ ได้ช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ดังนั้น การดำเนินงานตามการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้การดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และมีหลักฐาน เอกสาร การดำเนินงานที่ตรวจสอบได้

1.3 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ผู้บริหารมี บทบาทในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของครูที่ปรึกษา ให้สามารถดำเนินงานได้อย่าง ราบรื่น มีการสรุปผลการดำเนินงานหลังสิ้นภาคเรียน และนำผลที่ได้จัดทำรายงานเผยแพร่ให้ สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้องทราบ จะช่วยให้โรงเรียนสามารถมองเห็นภาพความสำเร็จ หรือ ข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไข หรือพัฒนาต่อไป จะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครองและชุมชน แต่เป็นอุปสรรคสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร ครูมีภาระงานมากเกินไป จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการขั้นนี้ได้สมบูรณ์

2. ความพึงพอใจ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการนำการปรับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ เพราะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่าง ชัดเจน โรงเรียนมีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ครูสามารถดำเนินงานได้ สะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติมากขึ้น ผลที่ได้จากการนำการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กมาทดลองใช้ คือ ผู้บริหารมีแผนการ กำกับ ติดตาม ที่ชัดเจน ครู มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีเอกสาร แบบฟอร์ม เครื่องมือในการดำเนินงานทำให้การ ดำเนินงานง่ายและสะดวกขึ้น ครูเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

จากการประชุมสรุปผลการประเมินผล การทดลองปฏิบัติตามการปรับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นสอดคล้องกับ กระบวนการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้น แต่มีปัญหาและอุปสรรค ในด้านภาระ งานของครู การจัดสรรเวลาในการทำงาน ส่วนในด้านความพึงพอใจครูและผู้บริหารมีความพึง พอใจ และสามารถนำการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ได้อย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานได้ง่ายและสะดวกขึ้น